

SÝRIE, FOINIKIE, IZRAEL

= východní Středomoří

▪ dobrá poloha (křižovatka → výměna civilizačních podnětů):

Malá Asie – Mezopotámie – Egypt

▪ **Ugarit** – města v Sýrii (sever)

Byblos

Sídón

Tyros

na jihosyrském pobřeží zvaném **Řeky**

Foiníkie

▪ kolem 1200 př. n. l. vpád **mořských národů** → **Pelešet (Filištíni)**

'a	b	g	h	d	h
w	z	h	t	y	k
š	l	m	d	n	z
s	'	p	š	q	r
t	g	t	i	u	s ₂

- ugaritské klínové písmo:
počet znaků podstatně
nižší: 30

**znaky neoznačovaly
slabiky, ale souhlásky**

→ princip

konsonantického písma
ve srovnání se starším
písmem Mezopotámie
značné **zjednodušení**

→ rychle se v oblasti
rozšířilo

→ foinické, aramejské,
hebrejské písmo →
Řekové

Foinické písmo, Pergamonmuseum

*Na stéle z Ugaritu asi z poloviny 2. tisíciletí je zřejmě znázorněn **bůh Baal** v přilbě s rohy jako válečník s kyjem nad hlavou a s kopím, z něhož šlehají blesky. Kráčí po mořské hladině či po horách. Umělecké ztvárnění vykazuje egyptský vliv. Louvre.*

- bůh vegetace a plodnosti, jeho družkou bohyně Anat
- aby se mohl ujmout vlády nad světem, musí nejprve přemoci boha Moře a poté boha podsvětí Móta, jemuž podlehne a zemře, ale posléze dojde k jeho vzkříšení
→ v mýtu vyjádřen koloběh přírody:

Hle, vždýt' žije mocný Baal!

Hle, je s námi Vládce země!

Ve snu spatřila jsem:

Zase z nebe tučnost prýští,

v potocích med hojně teče!

Poznala jsem, že je živý,

že je s námi Vládce země!

(z eposu o Baalovi a Anat)

Srov. První kniha královská

- kapitoly Achab, král izraelský, se žení se sidónskou princeznou Jezábelou a slouží Baalovi a Elijáš vítězí nad Baalovými kněžími na Karmelu:

*Bronzová plastika Baala z Ugaritu,
Louvre*

*Elijáš řekl Achabovi: „Zařid', at' se ke
mně shromáždí na horu Karmel celý Izrael
i čtyři sta padesát Baalových proroků a
čtyři sta proroků Ašéřiných, kteří jedí u
stolu s Jezábelou.“*

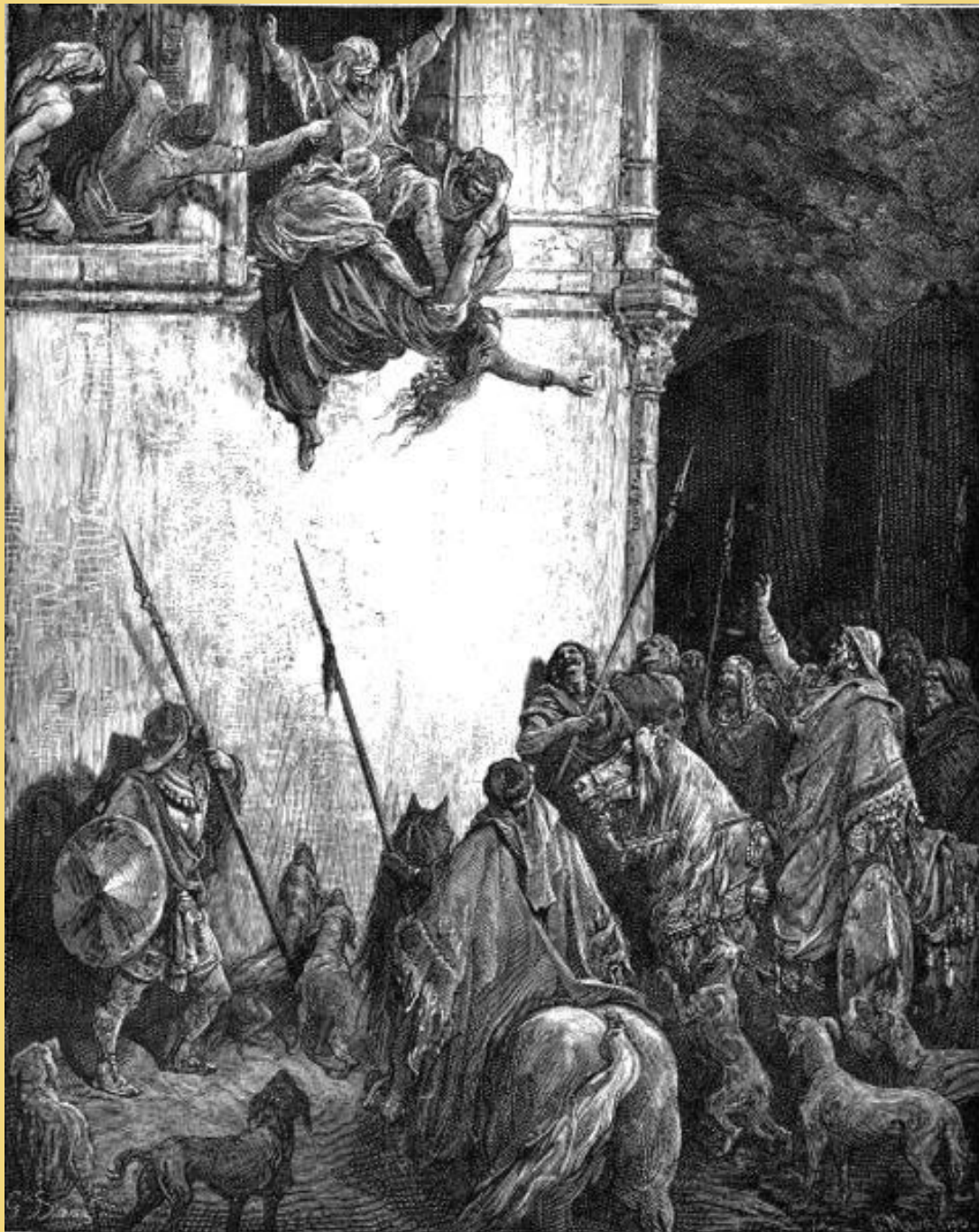
*[...] Elijáš dále řekl lidu: „At' nám dají
dva býky. Oni at' si vyberou jednoho býka,
at' ho rozsekají na kusy a položí na dříví,
ale oheň at' nezakládají. Já udělám totéž
s druhým býkem: dám ho na dříví, ale
oheň nezaložím. Vyzývejte pak jména svých
bohů a já budu vyzývat jméno Hospodinovo.
Bůh, který odpoví ohněm, ten je Bůh.“*

[...] I spadl Hospodinův oheň a pozřel zápalnou obět' i dříví, kameny i prst', a vodu z příkopu vypil. Když to všechen lid spatřil, padli na tvář a volali: „Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh!“ Elijáš jim poručil: „Pochyťte Baalovy proroky! Nikdo z nich at' neunikne!“ Když je pochytali, zavedl je Elijáš dolů k potoku Kíšonu a tam je pobil.

Karmel

*Druhá kniha královská –
zavraždění Jezábel:*

*Než přišel Jehú do Jizreelu,
Jezábel o všem uslyšela.*

*Namalovala si oči líčidlem,
okrášlila si hlavu a*

vyhlížela z okna. Když

Jehú vstoupil do brány,

zavolala: „Je vše

v pořádku, Zimrí, vrahu

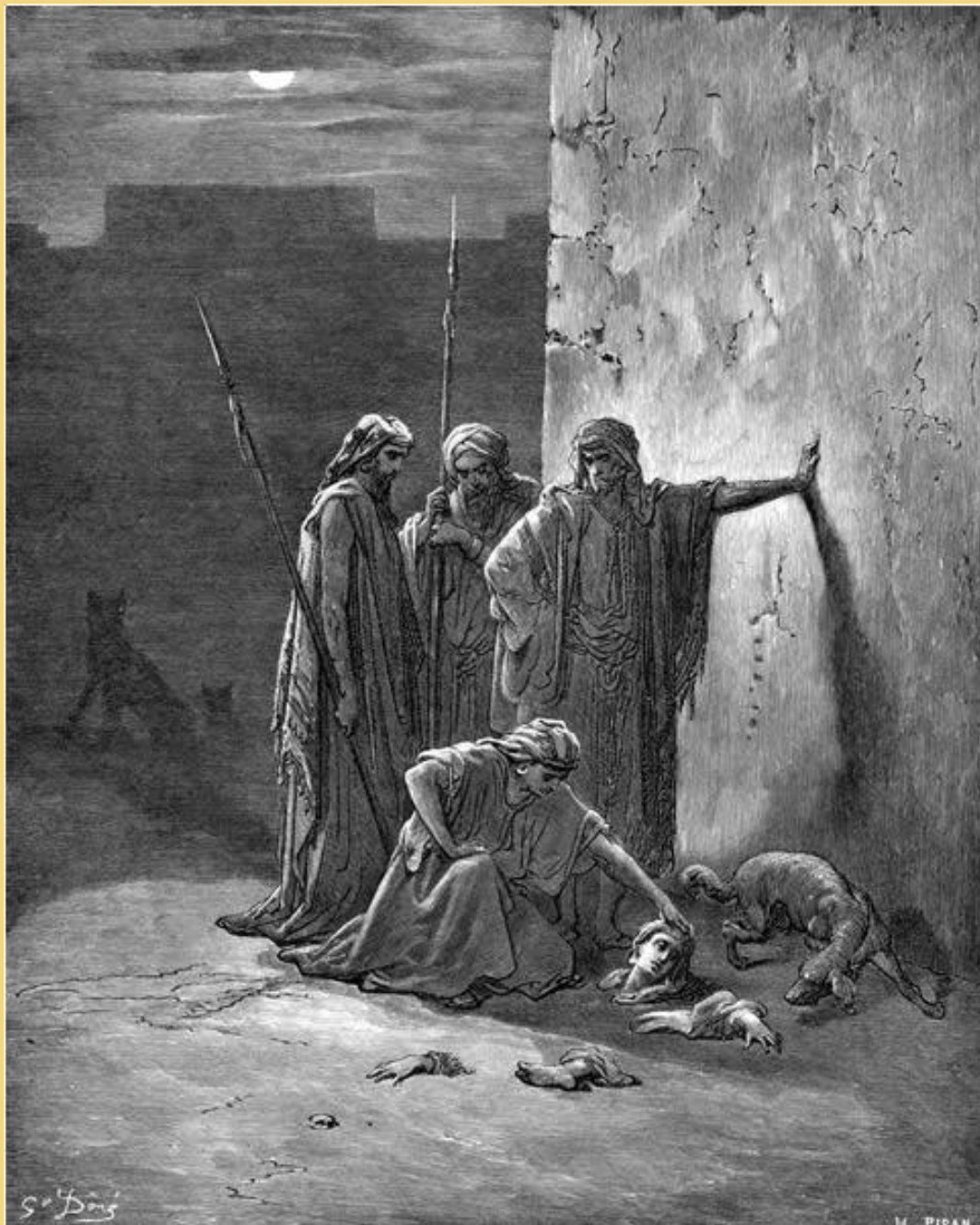
svého pána?“ Pozdvihl tvář

k oknu a zvolal: „Kdo je se

mnou? Kdo?“ Dva tři

dvořané na něho vyhlédli.

Poručil: „Shod'te ji!“ A

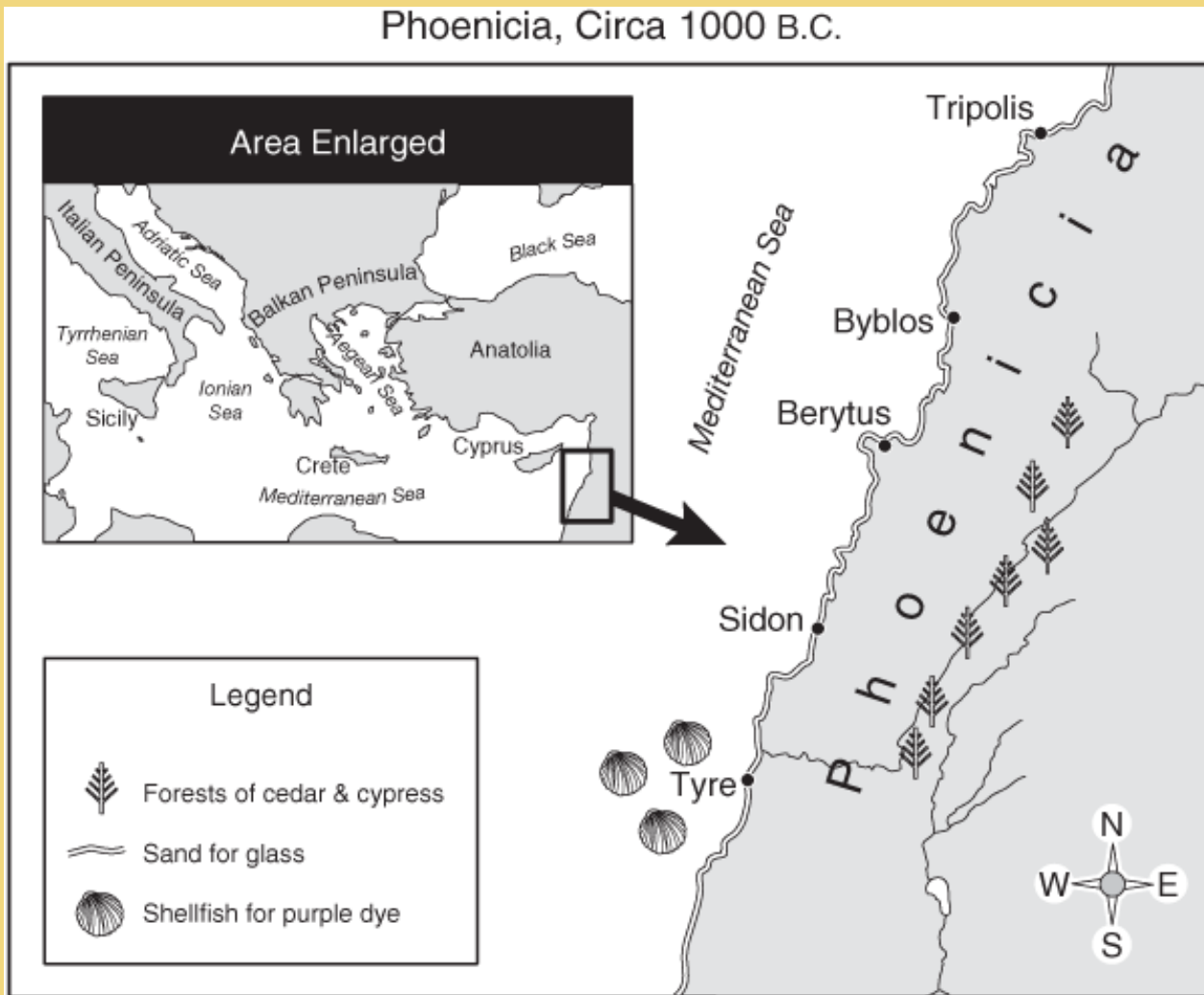

shodili ji dolů. Její krev
vystříkla na stěnu a na koně.
Ti ji ušlapali. Pak Jehú
vstoupil, jedl a pil. Nařídil:
„Postarejte se o tu proklatou
a pohřbete ji. Je to dcera
královská.“ Šli tedy, aby ji
pohřbili, ale nenašli z ní nic
než lebku, nohy a ruce.
Vrátili se a oznámili mu to.
Tu řekl: „To je Hospodinovo
slovo, které vyhlásil skrze
svého služebníka Elijáše: -
Na dílu pole v Jizreelu
budou psi žrát tělo Jezábely. -

A Jezábělina mrtvola bude na dílu pole v Jizreelu jako hnůj na poli, takže nikdo neřekne: Toto je Jezáběl.“

FOINIČANÉ

Phoenicia, Circa 1000 B.C.

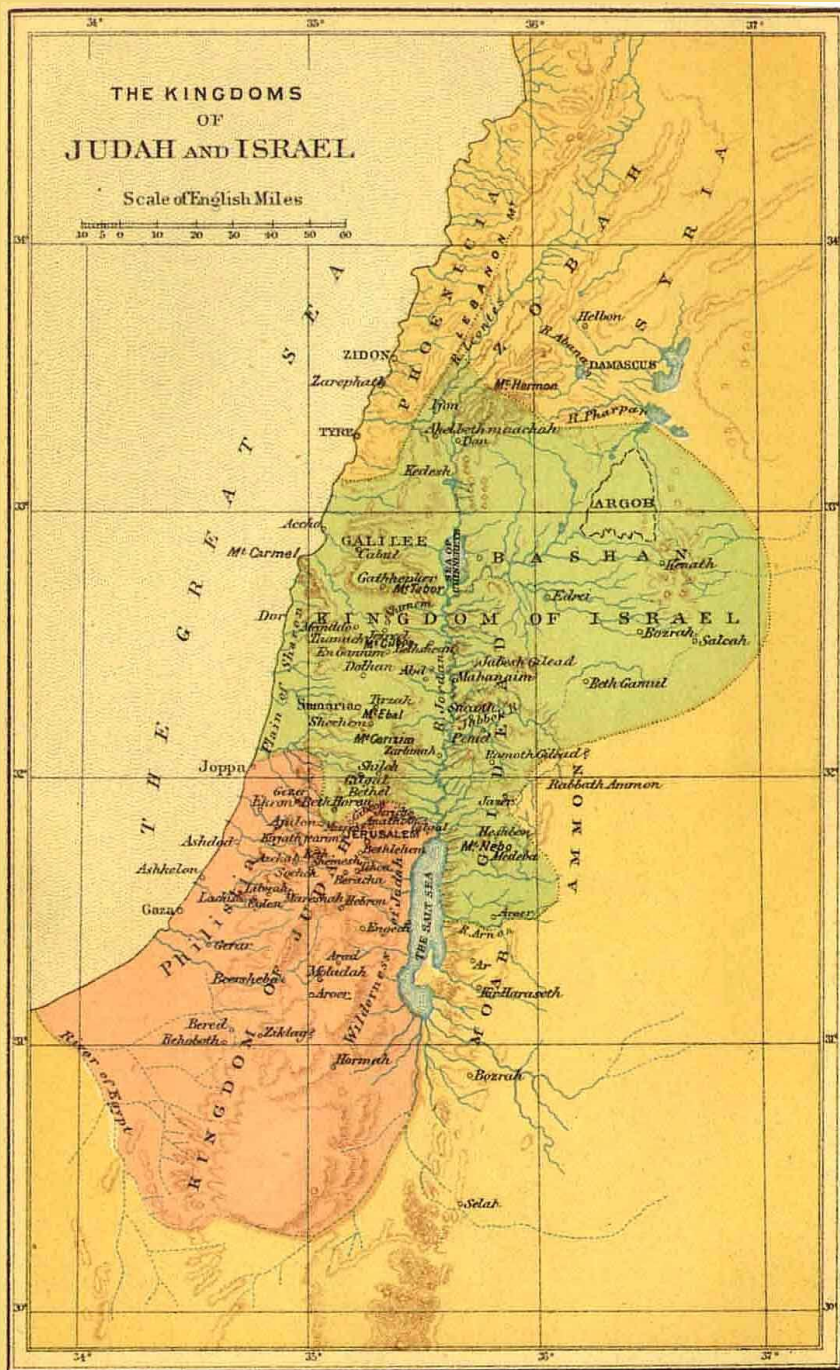

- **dálkový obchod**
→ plavili se podél severoafrického pobřeží → založili řadu osad – **Kartágo** (vzniklo podle tradice roku 814 z Tyru)
→ na Sicílii, na španělském pobřeží → plavby

až za Héraklovy sloupy

- cedrové dřevo z Libanonu
- měď z Kypru
- tkaniny barvené purpurovým barvivem (foinix)
- nakonec foinická města postupně ovládnuta Asyřany, Babyloňany, Peršany, součástí říše Alexandra Makedonského
- **jižní část syropalestinské oblasti oddělena od Foiníkie pohořím Karmel**
 - ve 13. století př. n. l. zde začaly pronikat **hebrejské kmeny**
 - ***IZRAEL***
- semitští kočovníci – pásli svá stáda v rozlehlých prostorách Předního východu
- Egypt

- **soudcové** – nábožensky inspirovaní vůdci jednotlivých kmenů → jejich úkolem bojovat X nepřítelům (Samson pobil Filištíny oslí čelistí...)
- kolem roku 1000 př. n. l. **království:**
 - David** → sídelním městem Jeruzalém
 - Šalamoun** → chrám
- po Šalamounově smrti rozpad království na dvě části:
 - 1/ sever: Izrael – centrem Samaří X dobyli Asyřané 721 př. n. l.
 - 2/ jih: Judsko – centrum zůstalo v Jeruzalémě, uhájilo nezávislost déle X 587 př. n. l.

Závěr Druhé knihy královské tvoří líčení dobytí Jeruzaléma: Sedmého dne pátého měsíce v devatenáctém roce vlády Nabukadnezara, krále babylonského, přitáhl do Jeruzaléma Nebuzaradan, velitel tělesné stráže, služebník babylonského krále. Vypálil Hospodinův dům i dům královský i všechny domy v Jeruzalémě; všechny význačné domy vypálil ohněm. Celé chaldejské vojsko, které bylo s velitelem tělesné stráže, zbořilo hradby kolem Jeruzaléma. Zbytek lidu, který

zůstal v městě, a přeběhlíky, kteří přeběhli k babylonskému králi, ten zbývající houf, Nebuzaradan, velitel tělesné stráže, přestěhoval. Část chudiny země ponechal velitel tělesné stráže jako vinaře a rolníky. Bronzové sloupy, které byly u Hospodinova domu ... Chaldejci rozbili a měď z nich odvezli do Babylona. Poberali i hrnce, lopatky, kleště a knoty a pánvičky a všechno bronzové náčiní potřebné k bohoslužbě...

X 539 př. n. l. → po návratu měli rozhodující slovo kněží

▪ svátek **chanuka** odkazuje na události z 2. století př. n. l. – povstání Makabejských → získali zpět Jeruzalém a znovu zasvětili jeruzalémský chrám → zapálili menoru a došlo k zázraku: jediná konvička posvátného oleje, kterou našli, měla udržovat plamen jeden den, ale nakonec vystačila na celých osm dní, než byl připraven nový olej

▪ 64 př. n. l. ovládli Judeu Římané → dosazovali judské krále –
jedním z nich i **Herodes Veliký** (*vraždění nevinátek...*) → po
jeho smrti Judeu spravovali římsští prokurátoři

X „židovská válka“ → 70 n. l. Titus → **diaspora**

